

Broholmskolans ekonomiska förening
info@broholmskolan.se

2020-05-15
Dnr 400-2019:5616

Annika Sonnbjer
Annika.sonnbjerr@broholmskolan.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
lärande för hållbar utveckling vid Broholmsko-
lan i Lidköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av skolors arbete med lärande för hållbar utveckling. Bakgrunden till granskningen är att Sverige genom Agenda 2030 förbundit sig att senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Hållbar utveckling berör sociala/kulturella, ekonomiska och ekologiska/miljömässiga perspektiv. Kvalitetsgranskningen syftar därför till att bedöma med vilken kvalitet skolor arbetar för att LHU ska präglade utbildningen i sin helhet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning skapar styrningen och organisationen förutsättningar för ett LHU som präglar utbildningen i sin helhet?
2. I vilken utsträckning hanteras frågor som berör hållbar utveckling på ett sätt som ger eleverna, i årskurserna 7-9, möjlighet till delaktighet och inflytande?

Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1.

Granskningen genomförs i 30 skolor och i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Broholmskolan, i Lidköping kommun med Broholmskolans ekonomiska förening som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Broholmskolan i Lidköpings kommun den 11-12 mars 2020. Besöket genomfördes av Håkan Fleischer och Katrin Söderlind. Intervjuer genomfördes med rektor samt två lärarlag, tre elevgrupper och en intervju med övriga personalgrupper bestående av följande professioner: kurator, administratör, kock, vaktmästare och skolsköterska.

Beslut:

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

Rektors styrning

- Rektorn behöver se till att ta fram en konkretiserad ambition relaterad till lärande för hållbar utveckling som beskriver vad skolan vill uppnå inom LHU när det gäller undervisningen och utbildningen i sin helhet. I denna konkretiserade ambition behöver kopplingen mellan hållbar utveckling i alla tre aspekter och elevernas lärande om detsamma tydliggöras.

Strukturer för samverkan

- Rektorn behöver säkerställa att övrig personal utgör en del av elevernas LHU och skapa strukturella förutsättningar för detta.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2020-12-14 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 2) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till *dokument.goteborg@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2019:5616) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektors styrning

Inom detta område granskas i vilken utsträckning rektorn styr och tydliggör skolenhetens arbete med lärande för hållbar utveckling. Enligt skollagen; har rektorn ett särskilt ansvar för att se till att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen. Agenda 2030 är en sådan överenskommelse. Därför granskas om rektorn styr arbetet så att lärarna och övrig personal har en gemensam förståelse för vad lärande för hållbar utveckling innebär och hur det relaterar till övergripande läroplansmål. Vidare granskas om skolan har en konkretiserad ambition relaterad till lärande för hållbar utveckling som beskriver vad skolan vill uppnå inom lärande för hållbar utveckling. Granskningen omfattar också att arbetet följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet och att behov av kompetensutveckling tillgodoses. Vidare granskas om rektorns styrning innebär att all personal ges utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i relation till skolans arbete med lärande för hållbar utveckling.

Det saknas delvis konkretiserade ambitioner rörande LHU och det finns delvis en gemensam förståelse vad gäller LHU

Av granskningen framgår att skolan delvis har ambitioner för arbetet med lärande för hållbar utveckling (LHU) vad gäller ekologisk hållbarhet men inte när det rör ekonomisk och social hållbarhet. Av granskningen framgår också att personalen har en gemensam förståelse av LHU som är starkt inriktad på ekologisk hållbarhet. Däremot saknas en gemensam förståelse för LHU vad gäller ekonomisk och social hållbarhet. Den gemensamma förståelse för LHU som finns, det vill säga den som rör ekologisk hållbarhet, är tydligt förankrad i styrkedjan styrelse – rektor – lärare.

På Broholmskolan finns miljörelaterade ambitioner uttryckta i dokumentationen av skolans kontinuerliga arbete med Grön flagg¹. I dokumentationen återfinns emellertid ingen koppling till ekonomiska och sociala aspekter av LHU. I dokumentation och intervjuer med lärare och rektorn framkommer inte heller något uttryckt mål vad gäller vilka kunskaper och värderingar som skall förmedlas vad gäller *lärandet* inom LHU till eleverna.

Broholmskolan har en uttalad profil riktad mot friskvård, natur och miljö som återspeglas i personalens gemensamma förståelse av LHU. Av intervju med rektorn framgår att den ekonomiska föreningens idégrund återspeglas väl i rektorns styrning. Vid skolan finns en gemensam förståelse av LHU som rektorn styr emot enligt

¹ <https://www.hsr.se/gron-flagg>

vad som framkommer i dokumentation och intervjuer med lärare och rektorn. I intervjuerna med lärare och rektorn framkommer dock att den är starkt riktad mot ekologisk hållbarhet.

Broholmskolans styrelse spelar en central roll i rektorns styrning. Såväl lärare som rektorn säger i intervjuer att skolans styrelse agerar aktivt för att förankra den idégrund som skall genomsyra skolan. Rektorn styrs operationellt genom att ledningsgruppen, bestående av rektorn, skolchef och ledare för respektive arbetslag, möts varannan vecka. Utöver det träffas varannan vecka skolans förstelärare tillsammans med rektorn och verksamhetschef. Ledningsgruppen och förstelärargruppen samplanerar också tre gånger per termin enligt intervjun med rektorn. Genom dessa möten uppstår en tydlig linje mellan styrelsen och lärarna enligt rektorn. Rektorn påpekar i intervju att det finns ett deltagande i fördelning av resurser och hantering av sociala aspekter av skolans verksamhet via denna struktur, men kan i intervjun, liksom lärarna, inte peka ut hur detta relaterar till elevernas *lärande* i frågor om hållbar utveckling.

Rektorn ser genom sin styrning till att lärare och övrig personal diskuterar ekologiska aspekter av LHU i gemensamma forum. I intervju pekar rektorn på att särskilda kvällskonferenser, som äger rum en gång per år, ägnas åt diskussioner som är mer kopplade till skolans policy och identitet än till direkta pedagogiska och didaktiska frågor. Enligt intervjuer med samtliga deltagare bidrar detta till en helhetsförståelse för skolans inriktning, där LHU anses vara en del. Som resultat av föregående kvällskonferens formulerades ett dokument där Broholmskolans kultur och identitet artikulerades. I detta dokument nämns LHU som en del av skolans identitet. Hur det skall omsättas i praktiken till just *lärande* nämns dock inte enligt inskickade dokument.

Vid Broholmskolan är LHU i termer av ekologisk hållbarhet ett inslag i diskussioner kring de ämnesövergripande aktiviteter som arrangeras på skolan. I intervjuer med rektorn och lärare framgår att dessa bland annat består i vandringar som genomförs varje år och i en må-bra-vecka. Det arrangeras också aktiviteter där eleverna redovisar arbeten på Vänermuseet. I samband med dessa avgränsade aktiviteter diskuterar lärarna över ämnesgränserna främst miljörelaterade aspekter av LHU.

Vid Broholmskolan finns en styrning mot gemensam förståelse av LHU som sker genom en koppling till utomhuspedagogik, vilken samordnas av en utomhuspedagog. I intervjuerna framkommer att lärarna har en daglig diskussion om den ekologiska aspekten av LHU tack vare utomhuspedagogen. Rektorn och lärare påpekar i intervjun att utomhuspedagogik anknyter till LHU genom att frågor om natur blir konkreta och att ett naturligt intresse och att engagemang på så vis väcks hos eleverna. I intervjuerna kan dock varken lärare eller rektorn redogöra för hur en gemensam förståelse för ekonomisk och social hållbarhet skapas på skolan.

Uppföljning av LHU i systematiskt kvalitetsarbete sker till viss del

Av granskningen framgår att LHU endast till viss del följs upp och dokumenteras inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Vad gäller ekologisk hållbarhet bedömer Skolinspektionen att detta följs upp inom ramen för det löpande arbetet, däremot följs inte ekonomisk och social hållbarhet upp.

I intervjuerna pekar lärarna på att uppföljningen av LHU snarare är något som sker fortlöpande än i det systematiska kvalitetsarbetet, och då i termer av utomhuspedagogisk verksamhet. I den inskickade dokumentationen uppger rektorn, liksom i intervju, att uppföljningen av arbetet med Grön flagg utgör skolans uppföljning av LHU. I dokumentationen framgår inte att någon uppföljning av ekonomisk och social hållbarhet sker. Granskningen har inte heller funnit några tydligt formulerade åtgärder, vare sig i dokument eller i intervju med rektorn och lärare, som rör vilka arbetsformer som skall användas och hur eleverna skall göras delaktig i arbetet med LHU.

Rektorn ger möjlighet till kompetensutveckling som delvis rör LHU

Av granskningen framkommer att lärarna tar del av kompetensutveckling som i huvudsak berör den ekologiska aspekten av LHU, utöver lärare i samhällsorienterande ämnen som har fått utbildning i de globala målen tillsammans med rektorn.

I intervjuer säger rektorn och lärare att lärarkåren bereds möjlighet för en utbildning vid namn "Utärinne." Innehållet kretsar kring utomhuspedagogik, vilket enligt lärare och rektorn har en naturlig koppling till LHU. Enligt intervjuer med rektorn och lärare är utbildningen starkt riktad mot ekologisk hållbarhet.

Det sker en uppföljning inom ramen för arbetet med Grön flagg av vad lärarna har arbetat med vad gäller ekologisk hållbarhet varje år. Uppföljningen av Grön flagg sköts av utomhuspedagogen. Enligt intervju med rektorn utgör detta underlag också en signal om behov av kompetensutveckling. Någon specifik plan vad gäller kompetensutveckling i frågor om LHU finns emellertid inte framtagen, vare sig som en åtgärd efter uppföljningen eller i andra delar av det systematiska kvalitetsarbetet. I de dokument som Skolinspektionen tagit del av syns heller inget konkret innehåll som relaterar till frågor om *lärande* när det gäller ekologisk och social hållbarhet. Det finns heller ingen plan för hur kompetensutveckling ska gå till för att möta ett sådant mål i granskningens empiri.

Utomhuspedagogen spelar en central roll för skolans omvärldsbevakning i frågor om LHU, dock mestadels i termer av ekologisk hållbarhet. Lärarna uppger i intervjuerna att de är i kontinuerlig dialog med utomhuspedagogen, vilket skapar förutsättningar för en ständigt pågående omvärldsbevakning. Av intervjuerna framgår att denna omvärldsbevakning till största delen handlar om ekologisk hållbarhet i termer av miljömedvetenhet och inte om ekonomisk och social hållbarhet. Omvärldsbevakningen uppges i intervjuerna med lärare och rektorn inte vara systematiserad

eller styrd av rektorn. LHU ingår inte i den ordinarie planen över kommande utvecklingsområden enligt intervjuer med lärarna och rektorn.

Det finns ett delegerat ledarskap med tydliga ansvarsområden och mandat

Av granskningen framgår att rektorns styrning innebär att alla lärare får utrymme för ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i relation till skolans arbete med lärande för hållbar utveckling. Lärarna på Broholmskolan har möjlighet att ta egna initiativ och har möjlighet att ta ansvar och känner sig delaktiga. Utomhuspedagogen är en katalysator i fråga om lärares möjlighet och vilja till ansvarstagande för frågor som rör LHU.

I intervjuer beskriver lärarna att de kan ta egna initiativ och att de uppmuntras till det. I intervjuerna med såväl rektorn som lärare framgår att organisationen medger korta beslutsvägar. I den dagliga driften har lärarna en betydande möjlighet till ansvarstagande, särskilt vad gäller den ekologiska aspekten av LHU. Lärarna uttrycker vidare i intervjuer att de känner sig delaktiga i diskussioner och ansvariga för skolans avgränsade arbete med LHU, inte minst genom de kvällskonferenser som genomförs tillsammans med övrig personal.

Utomhuspedagogen spelar en särskild roll i detta arbete. I intervjuerna med rektorn och lärare uppges utomhuspedagogen verka som en stödperson som tar tillvara lärarnas idéer och ger dem möjlighet att både utmanas och utvecklas. Utomhuspedagogen har enligt intervju med rektorn och lärare också ett ansvar från rektorn att vara en samlande kraft inför utvärdering av årets arbete i relation till Grön flagg.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att ta fram en konkretiserad ambition relaterad till lärande för hållbar utveckling som beskriver vad skolan vill uppnå inom LHU när det gäller undervisningen och utbildningen i sin helhet. I denna konkretiserade ambition behöver kopplingen mellan hållbar utveckling i alla tre aspekter och elevernas lärande om detsamma tydliggöras.

Rektorn styr i flera delar lärande för hållbar utveckling. Däremot saknas det på skolan en konkretiserad ambition som synliggör vad skolan vill uppnå inom området LHU som helhet.

Skolinspektionen motiverar sitt beslut med att den styrning som rektorn utövar endast berör en avgränsad aspekt av LHU. Skolan kopplar LHU till sitt arbete

med utomhuspedagogik och till sin profil vad gäller miljö. I denna del styr rektorn och arbetet följs upp systematiskt. Vad gäller övriga aspekter av LHU, ekonomisk och social hållbarhet, är skolan i avsaknad av konkretiserade ambitioner, exempelvis uttryckta i mål för elevernas undervisning. I samtliga aspekter av LHU behöver skolan också relatera starkare till elevernas delaktighet i *lärandet* inom LHU. Skolinspektionen hänvisar till Skolverkets utbildningsmodul om Lärande för hållbar utveckling², som pekar på skillnaden mellan hållbar utveckling och LHU. Det som sker i den hållbara utvecklingen, exempelvis fördelning av resurser och tillvarataganden av sociala intressen och behov i elevhälsofrämjande arbete, är inte en del i LHU om det inte också blir till en del av elevernas utbildning och lärande. Skolenheten med sina täta kommunikationskanaler bedöms ha goda möjligheter till detta. Det är också Skolinspektionens mening att en konkretiserad ambition, uttryckt i exempelvis mål för hur LHU:s alla aspekter ska bli en del av elevernas undervisning, bör kunna vara en drivkraft för att få in en mer heltäckande representation av LHU i det systematiska kvalitetsarbetet vid skolenheten och för att få en mer heltäckande kompetensutveckling inom LHU. Aktuellt författningsstöd, se bilaga 1.

Strukturer för samverkan

Inom detta område granskas om det för arbetet med lärande för hållbar utveckling finns strukturer som främjar samverkan mellan lärare när det gäller planering, överlämning mellan skolåren samt genomförande och utveckling av undervisningen. Bland annat är det väsentligt att för att få till stånd ämnesövergripande samarbeten. Därför granskas om rektorn som ledare för den pedagogiska verksamheten skapar strukturer som främjar samverkan. Härutöver granskas också om strukturerna ger utrymme för lärarna att ta egna initiativ och utforma samarbetet utifrån behov, snarare än att detta är bestämt uppifrån. En annan viktig del som ingår i granskningen är om/hur övriga personalgrupper involveras i arbetet så att lärande för hållbar utveckling omfattar hela utbildningen.

Det finns goda förutsättningar för samverkan

Av granskningen framkommer att det generellt finns goda förutsättningar för samverkan kring LHU vid Broholmskolan. Lärarna har tid och strukturella förutsättningar för att samverka med varandra och det är korta kommunikationsvägar inom organisationen. Lärarna skolas tidigt in i Broholmskolans kultur. Skolan samverkar också internationellt kring frågor kring ekologisk hållbarhet.

² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kurser-och-utbildningar/hallbar-utveckling---kompetensutveckling>

Det förekommer att LHU tas upp i samverkan på skolan, men det finns inte en styrd agenda kring detta. Såväl rektorn som lärare påtalar en "Broholmsanda" där ekologisk hållbarhet är en självklarhet. Fokus på miljö är något som anses självklart och detta samverkas kring med automatik, enligt lärare, rektorn och övrig personal. Rektorn berättar i intervjun att skolans huvudman drar upp riktlinjer för verksamheten varje år. Dessa kommuniceras från ledningsgruppen till elevhälsan och till lärarna. I denna kommunikation anges vad man skall arbeta med under året. Ledningsgruppen diskuterar också den övriga personalens behov enligt intervju med rektorn, dock med inriktning mot deras arbetsuppgifter och inte i termer av att vara en resurs för lärande när det gäller hållbar utveckling.

Lärarna på Broholmskolan har tid och strukturella möjligheter att arbeta ämnesövergripande. Rektorn och lärare säger i intervjuer att de regelbundet har tid i arbetslag för att planera sitt arbete ämnesövergripande, vilket också bekräftas i inskickad dokumentation. Det förekommer inslag av LHU i termer av ekologisk hållbarhet i samband med vandringar, studiedagar och andra tematiska aktiviteter. Det finns också exempel på samverkan mellan exempelvis hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa i inskickad dokumentation. Skolan har också pedagogiska tisdagar, där man arbetar med övergripande mål. Vilka mål som bearbetas bestäms från år till år; just nu är LHU inte i fokus för denna samverkansform.

Det är lätt att kommunicera vid Broholmskolan även utanför de ordinarie mötestiderna. Lärare, övrig personal och rektorn säger i intervjuer att det är korta beslutsvägar mellan lärare om behov av samverkan finns. Lärarna berättar också att de mycket enkelt kan kontakta varandra, utanför arbetslagstid, och att rektorn också är tillgänglig om något behöver diskuteras och åtgärdas, såväl vad gäller frågor om LHU som annat.

Skolans identitet är viktig för Broholmskolans personal. Lärare skolas in i verksamhetens profil tidigt; redan från anställningsintervju är det klart vad som förväntas enligt intervjuer med lärare och rektorn. När det rör samverkansformer menar de intervjuade lärarna att det finns en "Broholmsanda" som har en tydlig miljöinriktning. Rektorn säger i intervjun att de nyanställda brukar komma underfund med denna under den första månaden av anställning.

Skolan har kontakter i externa nätverk när det gäller utomhuspedagogiska frågor, och arrangerar utbildningar såväl nationellt som internationellt.

Tillvaratagande av kompetens i hos övriga personalgrupper behöver utvecklas

Av granskningen framkommer att kompetensen i övriga personalgrupper behöver utvecklas i relation till elevernas *lärande* om hållbar utveckling.

I intervjuerna med övriga personalgrupper säger de att de har ett nära samarbete med lärarna och att de utgör en tydlig resurs i skolans arbete med hållbar utveckling. Eleverna säger i intervjuerna att personalen i matsalen är engagerade i frågor om matavfall och att de ibland följer med ut på utflykter. Vaktmästaren berättar på liknande sätt att han har kontakt med eleverna, exempelvis när något är sönder. Även elevhälsan och administrationen har en nära relation till eleverna, exempelvis i termer av bemötande. Övrig personal som helhet uttrycker också att de är delaktiga i att formulera skolans kultur och att de är del i de kvällskonferenser där detta diskuteras. Av intervjuerna framkommer dock inte att de görs till uttalade resurser för elevernas lärande vad gäller hållbar utveckling. Vid vandringarna utformas exempelvis uppgifterna som relaterar till mat av lärarna, utan matsalspersonalens inblandning. Vid en direkt fråga upplever sig inte den övriga personalen som en del i elevernas lärande, men känner däremot ett ansvar att verka för en hållbar utveckling.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver säkerställa att övrig personal utgör en del av elevernas LHU och skapa strukturella förutsättningar för detta.

Det finns på Broholmskolan strukturer som främjar samverkan mellan lärarna. Till viss del förekommer också aktiviteter kopplat till lärande för hållbar utveckling som involverar och tar tillvara erfarenheter och kompetens hos övriga personalgrupper i skolan. Detta uppdrag är emellertid inte tydliggjort när det gäller hur arbetet kommer eleverna till del. Det är av vikt att tydliggöra övrig personals medverkan i lärande för hållbar utveckling - detta så att förutsättningar skapas för att andra aktiviteter utöver undervisningen bildar en helhet i elevernas utbildning.

Goda förutsättningar för samverkan har särskilt stor betydelse i arbetet med lärande för hållbar utveckling eftersom arbetet är tänkt att rymma både ämnesövergripande perspektiv och beröra utbildningen i sin helhet. Som ledare för den pedagogiska verksamheten är rektorn ytterst ansvarig för att sådana strukturer finns. Strukturerna bör utöver att ge utrymme för lärarna att ta egna initiativ och utforma samarbetet utifrån sina behov också involvera övriga personalgrupper så att lärande för hållbar utveckling omfattar hela utbildningen³. Aktuellt författningsstöd, se bilaga 1.

Kunskap och medvetenhet

³ Mogren, Anna. (2017), s. 23

Genom undertecknandet av Agenda 2030 har Sverige förbundit sig att säkerställa att alla elever ska få kunskap om och färdigheter för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling. Det är därför viktigt att lärarna har sådan kännedom om de globala målen och de nationella miljökvalitetsmålen så att undervisningen speglar bredden i begreppet lärande för hållbar utveckling genom de tre aspekterna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Inom ramen för detta är en viktig del i granskningen att undersöka om lärarna kan hantera didaktiska dilemman, utmaningar och risker i samband med undervisningen och elevernas utbildning.

Lärarna har god kännedom om Agenda 2030 och nationella miljömål

Av granskningen framgår att rektorn upplever att lärarna har god kännedom om de globala målen och Agenda 2030. Av granskningen framgår också att lärarna förmår att leda spontana och generella diskussioner med eleverna kring hållbarhet och Agenda 2030. Det finns bland lärarna också en kännedom om de nationella miljömålen.

Vid en direkt fråga visar lärarna i intervjuerna en god förståelse och kännedom om dels de tre generella perspektiven i Agenda 2030 (ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet), dels visar de också en god kunskap om specifika mål. Lärarna relaterar också dessa mål till sitt ämnesinnehåll, exempelvis i hem- och konsumentkunskap, teknik, språk, natur- och samhällsorienterande ämnen. I intervjun med rektorn framkommer att det är lärarna själva som driver frågorna i sina ämnen utan direkt styrning.

En elev säger sig ha blivit provocerad av målen, som är anslagna i klassrummen, och väckt debatt kring dem, vilket läraren kunde följa upp. I intervjuerna styrker lärarna att diskussioner förekommer och att de inte behöver vara förberedda på spontana och generella diskussioner för att kunna föra dem.

I intervjuerna framkommer också att lärare har kännedom om de nationella miljömålen och att de genomförs utomhuspedagogens arbete.

Lärarna ger uttryck för medvetenhet om didaktiska utmaningar

Av granskningen framgår att lärarna vid Broholmskolan har en god generell förmåga att medvetet reflektera kring didaktiska utmaningar i relation till LHM.

I intervjuerna reflekterar lärarna över vilka olika perspektiv som förmedlas via undervisningen och läromedlen och att det ibland leder till svårighet att dra gränser för hur långt en diskussion skall få gå. En didaktisk utmaning uppges enligt rektorn vara att ta vara på elevernas engagemang och att utmana eleverna lagom mycket.

Identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Elevernas delaktighet och inflytande

Inom detta område granskas i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling. Med delaktighet och inflytande avses här att lärandet upplevs som relevant och meningsfullt för eleverna, att undervisningen präglas av ett kritiskt förhållnings-sätt och ett öppet klimat samt att eleverna ges möjlighet till aktiv delaktighet i genomförandet av utbildningen.

LHU upplevs som relevant och meningsfullt av eleverna

Av granskningen framgår att frågorna om LHU upplevs som relevant och meningsfullt hos eleverna, särskilt när undervisningen rör elevernas vardagsliv och/eller när de upplever att det är "på riktigt". Upplevelsen av LHU som relevant och meningsfullt har inte någon betydande koppling till elevernas kön.

Elevernas upplevelse av LHU som relevant kretsar främst kring frågor som rör ekologisk hållbarhet. Eleverna säger bland annat i intervjuerna att de tycker att LHU är viktigt eftersom det rör deras framtid och att de känner ett ansvar eftersom jordens resurser håller på att ta slut. Eleverna framhåller också att upplevelsen av LHU som relevant och meningsfullt ökar i takt med att kunskaperna ökar. Detta bekräftas också av lärarna, som uppger att det finns en progression i frågor om hållbarhet som introduceras redan i tidig ålder. Eleverna ger uttryck för att de elever de är faddrar för, i lägre årskurser, också är engagerade.

För eleverna blir LHU särskilt relevant och meningsfullt när det tangerar deras vardagsliv samt när det upplevs som autentiskt och viktigt för andra. Via exempelvis utomhuspedagogens idoga arbete har eleverna ständig närhet till tankar om nedskräpning och om att vara rädd om naturen, vilket de ser omkring sig i sin vardag. I deras vardag ingår också specifika debatter som känns viktiga, exempelvis den om Greta Thunberg. En del pojkar har intressen inom bilvärlden. En undervisning som närmar sig sådana områden engagerar så att LHU känns som relevant och meningsfullt, säger eleverna i intervjuerna. Eleverna nämner vidare i intervjuerna att de varit på Vänermuseet och att de fått göra planscher som redovisar deras kunskaper relaterade till hållbar utveckling. Genom att andra elever läste deras planscher menar eleverna att de blev mer engagerade. Också genom att själv läsa andras planscher uppstod en ökad upplevelse av relevans och meningsfullhet enligt en elev.

Lärarna säger i intervjuerna att elevernas upplevelse av LHU som relevant och meningsfullt kommer sig av ett fokus på frågorna redan från tidig ålder. Eleverna uppges vara väl utrustade med miljötankande, vilket också bekräftas i elevintervjuerna. Lärare använder också tekniker för att fånga upp deras intressen. När frågor dyker upp, utifrån elevernas eget engagemang, låter de dem diskutera. En lärare säger i intervjun att hen har för vana att inför varje arbetsområde göra en mindmap på tavlan där eleverna får fylla i vad de vill jobba med inom arbetets ramar och hur det skall gå till. Läraren menar att elevernas upplevelse av relevans och meningsfullhet då ökar. Rektorn berättar i intervjun att hon ofta får besök av elever som vill diskutera frågor som har dykt upp på undervisningen. Det kan handla om det direkta innehållet på lektionen, men det kan också beröra vidare reflektioner som väckts hos eleverna.

Det finns på Broholmskolan inte några skillnader mellan kön när det gäller engagemang i LHU. Någon elev uttrycker visserligen att pojkarnas engagemang väcks lättast när frågorna berör deras direkta vardag och intresseområden och att flickorna är mer generella i sitt engagemang, men detta motsägs också av andra elever samt av lärare som uppfattar att upplevelsen av huruvida LHU är relevant och meningsfull eller ej är avhängigt andra faktorer, exempelvis normala variationer i engagemang som uppstår i tonårstider.

Elevernas undervisning präglas av ett kritiskt förhållningssätt och öppet klimat

Av granskningen framkommer att eleverna tränas i att ta olika roller och perspektiv. Undervisningen präglas av ett kritiskt förhållningssätt och öppet klimat.

Lärarna uppger i intervjuer att eleverna tränas i att ta olika roller och perspektiv, exempelvis i samhällsorienterande ämnen där skilda politiska perspektiv ventileras. Eleverna uttrycker att alla åsikter tas tillvara och att alla vågar uttrycka sina åsikter. Eleverna styrker detta i intervjuerna och berättar att de får hjälp att ta olika perspektiv, ofta i gruppdiskussioner som sedan fångas upp i helklass. Intressekonflikter illustreras av lärarna, exempelvis i utomhuspedagogiken, där eleverna vid en uppgift fått ta olika perspektiv, exempelvis skogsägarens, naturvännens eller djurens. Lärarna uttrycker i intervjuerna att det är viktigt att visa eleverna att det inte finns rätt eller fel. Eleverna uppger sig ha förstått detta och vågar ta olika perspektiv på grund av att det finns en grundtrygghet på skolan där eleverna blir sedda.

Eleverna ger också uttryck för en medvetenhet om att källkritiskt tänkande är viktigt i LHU. I intervjuerna ger de uttryck för en medvetenhet om hur påstående kring hållbarhet, främst ekologisk, kan kontrolleras mot källor som WHO eller aktuell forskning.

Eleverna har möjligheter till deltagande och inflytande

Av granskningen framgår att eleverna har möjligheter till inflytande och deltagande i genomförandet av olika delar av utbildningen. Broholmskolans personal uttrycker dock ambitioner att öka elevernas inflytande än mer. Undervisningen vid Broholmskolan har ökat elevernas handlingskompetens vad gäller hållbar utveckling.

Eleverna har goda möjligheter att berätta om sina upplevelser vid Broholmskolan. Eleverna utvärderar regelbundet verksamheterna och inskickad dokumentation visar att eleverna efter exempelvis fjällvandringen i årskurs 9 skriver relativt omfattande texter i reflekterande form. Av intervjuer med elever och lärare framgår att även efter andra moment sker regelbundna utvärderingar. Dessa relaterar till alla aspekter av undervisningen, LHU inkluderat. Enligt intervju med rektorn och inskickade dokument vill man ytterligare utöka elevernas inflytande på skolan. Eleverna säger i intervjuer att de också har goda möjligheter att påverka sin generella utbildningsvardag genom sitt elev- och miljöråd samt genom matrådet. Rektorn berättar att de där bland annat diskuterar frågor om skolans återbruk.

Eleverna ger uttryck för att skolan har bidragit till en ökad handlingskompetens när det gäller hållbar utveckling. Lärarna säger i intervjuer att elever har engagerat sig när kommunen ville fälla träd i närheten av skolan. Lärarna vid skolan anser att eleverna då visade handlingskompetens när de förklarade för läraren att de ville göra något åt saken, varpå de författade en skrivelse med sina synpunkter som skickades till kommunen. Eleverna säger att de även utanför skolan säger fått en ökad handlingskompetens vad gäller hållbarhet, exempelvis i termer av att påverka föräldrar att göra miljömedvetna val och att uppmärksamma nedskräpning i sin livsmiljö.

Identifierat utvecklingsområde

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

Erik André
Beslutsfattare

Håkan Fleischer
Föredragande

I handläggningen av ärendet har även utredaren Katrin Söderlind deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolors-arbete-med-larande-for-hallbar-utveckling/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Rektors styrning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§ skollagen (2010:800)
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen
och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande
värden, Förståelse och medmänsklighet, Saklighet och allsidighet, En likvärdig
utbildning, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.8.
Rektorns ansvar

Strukturer för samverkan

Författningsstöd

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan,
2.6. Skolan och omvärlden, 2.8. Rektorns ansvar

Kunskap och medvetenhet

Författningsstöd

2 kap. 9 och 34 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8. Rektorns ansvar

Elevernas delaktighet och inflytande

Författningsstöd

1 kap. 5 § och 4 kap. 9 och 13 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter
och skyldigheter, Skolans uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3
Elevernas ansvar och inflytande, 2.8. Rektorns ansvar

Bilaga 2: Mall för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde Rektors styrning: Rektorn behöver se till att ta fram en konkretiserad ambition relaterad till lärande för hållbar utveckling som beskriver vad skolan vill uppnå inom LHU när det gäller undervisningen och utbildningen i sin helhet. I denna konkretiserade ambition behöver kopplingen mellan hållbar utveckling i alla tre aspekter och elevernas lärande om detsamma tydliggöras.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde Strukturer för samverkan: Rektorn behöver säkerställa att övrig personal utgör en del av elevernas LHU och skapa strukturella förutsättningar för detta.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

